



**Česká školní inspekce**

**Jihomoravský inspektorát**

---

# **INSPEKČNÍ ZPRÁVA**

**Speciální školy, Brno, Vídeňská 26/28**

**Vídeňská 26/28, 639 00 Brno**

**Identifikátor školy: 610 300 679**

**Termín konání inspekce: 21.– 26. duben 2004**

<b>Čj.:</b>	12-1195/04-5112
<b>Signatura:</b>	kl2zx518

## **PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI**

### **Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:**

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti ve zvláštní škole, praktické škole, školní družině a internátě ve školním roce 2003/2004 vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti ve zvláštní škole, praktické škole, školní družině a internátě ve školním roce 2003/2004 vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v předmětech matematika, český jazyk, prvouka řečová výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova na 1. stupni zvláštní školy, matematika, český jazyk, pracovní vyučování na 2. stupni zvláštní školy, matematika, český jazyk, fyzika, zeměpis, občanská výchova, pracovní vyučování na 3. stupni zvláštní školy a v praktické škole v předmětech ruční práce, matematika, výtvarná výchova a pěstitelské činnosti ve školním roce 2003/2004 vzhledem ke schváleným učebním dokumentům.

## **CHARAKTERISTIKA ŠKOLY**

Speciální školy, Brno, Vídeňská 26/28 zřídil Jihomoravský kraj, Žerotínovo náměstí 3/5, Brno. Škola je příspěvkovou organizací. Sdružuje zvláštní školu (kapacita 214 žáků), praktickou školu (kapacita 24 žáků), školní družinu (kapacita 20 žáků), internát (28 lůžek), školní jídelnu (kapacita 100 jídel). Ve školním roce 2002/2004 je ve zvláštní škole 185 žáků ve 20 třídách, kteří jsou vyučováni podle vzdělávacího programu Zvláštní škola č.j.22 980/97-22. V praktické škole je ve 2 třídách vyučováno 15 žáků v oboru 78-62-C/002 Praktická škola dvouletá. V době inspekce pobývala velká část žáků a učitelů 1. stupně zvláštní školy ve škole v přírodě. V internátě je umístěno celkem 25 dětí. Z toho 16 s nařízenou ústavní výchovou a 9 na dobrovolném týdenním pobytu. Ve školní družině bylo v době inspekce celkem 15 žáků. Z nich 5 dochází jen v ranních hodinách, 5 pouze odpoledne a 5 ráno i odpoledne.

V pronajatých prostorách Základní školy na Horní ulici je umístěno 10 tříd zvláštní školy, v hlavní budově na ulici Vídeňské sídlí 10 tříd zvláštní školy a 2 třídy praktické školy.

## **HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM**

Ve školním roce 2003/2004 realizuje vzdělávací a výchovnou činnost ve škole dvacet osm učitelů, šest vychovatelek a čtyři asistenti pedagoga v internátě, jedna vychovatelka školní družiny. Kromě jedné vyučující splňují všichni učitelé zvláštní školy podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dané příslušným právním předpisem. Výuku v praktické škole zajišťuje pět učitelů. Tři z nich nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dle

právního předpisu. Stejně tak i 6 vychovatelek v internátě a 1 vychovatelka školní družiny nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dle právního předpisu. Obě výchovné poradkyně neabsolvovaly ani dosud nezahájily kvalifikační studium pro výchovné poradce. Většina učitelů sledovaných předmětů má delší pedagogickou praxi ve speciální škole, jejich zkušenost kladně ovlivnila celkovou kvalitu výuky. Vzhledem k dosaženému vzdělání vyučujících je skladba úvazků pedagogických pracovníků účelná.

Jasná pravidla vedení pracovníků vyplývají z organizačního řádu. V něm jsou stanoveny pracovní náplně zaměstnanců školy, rozdělení kompetencí, zpracován komunikační a informační systém uvnitř školy. K přenosu informací uvnitř školy jsou aktuálně využívány nástěnky ve sborovně. Základní cíle a záměry školy do roku 2006 deklaruje dlouhodobý plán školy. Harmonogram plánovaných akcí na jeden rok je konkretizován v měsíčním plánu. Všichni zaměstnanci jsou prokazatelně seznámeni s informačním systémem školy. Porada vedení se schází jedenkrát za čtrnáct dní a řeší aktuální otázky chodu školy. Výsledky vzdělávání a výchovy jsou projednávány na pravidelných pedagogických radách. Informační systém vzhledem k zaměstnancům je funkční a účinný. Metodickou a materiální stránkou výuky se na nižším a středním stupni zvláště školy zabývají metodická sdružení. Pro metodické vedení ve vyšších ročnících školy jsou zřízeny předmětové komise dle předmětů a zaměření. Pravidelně vyhodnocují plnění osnov, podílejí se na plánu materiálního zabezpečení výuky a vedení začínajících učitelů.

Rozdělení kompetencí mezi ředitelku a zástupkyni je funkční. Dva začínající učitelé jsou odborně vedeni uvádějící učitelkou a zástupkyní. Způsob vedení a metodické pomoci začínajícím a nekvalifikovaným učitelům je pravidelně projednáván se zástupkyní ředitelky školy, která pro ně připravuje na začátku školního roku *vzorové hodiny* v některých třídách, což pozitivně ovlivňuje kvalitu jejich výuky.

Kontrolní činnost probíhá podle zpracovaných *Plánů kontrolní a hospitační činnosti* a interní směrnice *Kontrolní systém*. Hospitační činnost se opírá o promyšlenou metodiku. Průběh hospitací je písemně veden. V rámci pohospitačních rozhovorů jsou prováděny strukturované rozborů hodin s jednoznačně formulovanými klady a zápory sledované výuky. Vyučující jsou citlivě upozorněni na případné metodické chyby a nedostatky. Plnění přijatých opatření je sledováno při následných kontrolách. Méně pozornosti věnuje ředitelka školy kontrolní činnosti v internátu.

Vedení školy koordinuje vzdělávání učitelů v souladu s cíli školy a vypracovaným *Plánem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy za rok 2003/2004*. Je zaměřeno zejména na zvyšování počítačové gramotnosti, na prohlubování odbornosti učitelů ve specializaci, kterou vyučují, a na oblast informační politiky ve vzdělávání. Všichni učitelé se vzdělávají také individuálně samostudiem speciální pedagogiky a nových forem speciálně-pedagogické práce. Informace z dalšího vzdělávání a samostudia si předávají písemnou formou či ústně, což se pozitivně odráží v kvalitě výuky.

Práci nad rámec základních povinností oceňuje ředitelka v nenárokových složkách mzdy na základě vypracovaných kritérií, která jsou zaměstnancům známa. Objektivnosti posuzování jejich práce napomáhají individuální sebehodnotící písemné zprávy. Hodnocení i sebehodnocení tak příznivě ovlivňuje profesionální i odborný růst většiny pracovníků školy.

***Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti mají vzhledem ke schváleným učebním dokumentům celkově velmi dobrou úroveň.***

## **HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM**

Speciální školy jsou umístěny ve třech budovách – v hlavní budově a dvou objektech, kde jsou odloučená pracoviště. Hlavní budova speciálních škol je stará. Byly v ní postupně prováděny rozsáhlejší úpravy – výměna střechy, části oken, rozdělení velkých místností. Výuka 1. – 5. ročníku ZvŠ probíhá na odloučeném pracovišti v Základní škole. Součástí školy je internát, umístěný v třípodlažní adaptované vilce na ul. Jílová 13. Jeho prostorové podmínky jsou stísněné.

V některých třídách zvláštní školy byl vyměněn zcela opotřebovaný žakovský nábytek za nový. Relaxační koberce jsou jen v některých místnostech. Škola disponuje kromě kmenových tříd odbornými učebnami pro výtvarnou a hudební výchovu, výpočetní techniku a pracovní vyučování. K tělesné výchově je využívána především prostorná tělocvična. Venkovní asfaltová plocha určená pro sportování není k tomuto účelu příliš vhodná. Pro výuku pěstitelských prací slouží školní pozemek sousedící s hlavní budovou. V budově internátu nebyly dosud vybudovány kuchyňky pro rodinné skupiny, počet dětí ubytovaných na pokojích je vysoký a neposkytuje jim potřebné soukromí. Zařizeny jsou jen nejnütnejším starším nábytkem, téměř bez výzdoby a celkově působí neosobním dojmem. K uložení oblečení a osobních věcí dětem slouží skříňe na chodbě. Hygienické zařízení svým počtem i úrovní je jen vyhovující. Společenské místnosti jednotlivých skupin vybavené také starším, ale funkčním nábytkem jsou udržované a díky částečné výzdobě působí celkem příjemným dojmem. Děti v nich mají k dispozici pracovní stoly, audiovizuální i výpočetní techniku a vybavení pro hry a rekreační činnosti. V suterénu je jídelna a kuchyně, která připravuje jídlo nejen pro děti ubytované na internátě, ale i pro žáky školy. Zahrada, která budovu obklopuje, je částečně udržovaná. Vybavení pro pobyt venku je však minimální, opotřebované a některé i poškozené. Vnitřní prostředí internátu není plně vyhovující. Školní družina je nově umístěna v samostatné místnosti v budově ZŠ Horní 16. Prostor vzhledem k zapsanému počtu žáků je dostatečný. Vybavení staršími lavicemi a stoly zohledňuje velikost dětí. Vzhledem k tomu, že školní družina bude přesunuta do nově zadaptovaných a vybavených prostor na ul. Vídeňská, byly finanční prostředky využity výhradně na nákup stavebnic a pomůcek pro činnosti žáků. Těch má družina dostatečné množství. Menší bylo vybavení výtvarným materiálem a pomůckami.

Materiální zabezpečení výuky jednotlivých vyučovacích předmětů většinou odpovídá požadavkům učebních osnov. Zvláštní škola i praktická škola jsou vybaveny převážně staršími učebními pomůckami, nářadím a nástroji umístěnými ve třídách, odborných učebnách, dílnách nebo kabinetech příslušných předmětů. Fond školní knihovny je v převážné míře zastaralý. Televize, magnetofon, zpětný projektor nebo video se nachází jen v některých třídách. K výpočetní technice mají žáci přístup ve dvou odborných učebnách vybavených jednak staršími počítači, jednak počítači novými, získanými v projektu Internet do škol. Na výzdobě interiéru školy se podílejí žáci svými výtvarnými pracemi.

Vedení školy věnuje při hospitační činnosti pozornost efektivnímu využívání materiálních zdrojů (odborných učeben, pomůcek, didaktické techniky a učebnic). Ředitelka školy se v současné době při plánování obnovy materiálně-technických podmínek zaměřila na rekonstrukci budov, opravu podlahy tělocvičny, vybudování venkovního sportoviště a vytvoření vhodných prostorových podmínek pro přemístění všech tříd 1. – 5. ročníku do hlavní budovy. Širší veřejnost zařízení školy nevyužívá.

*Celková úroveň materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti školy a jejích součástí je dobrá (s výjimkou internátu, kde jsou podmínky jen vyhovující).*

## **HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY**

### **Vzdělávací programy**

Výuka probíhala v souladu se schválenými programy – Vzdělávacím programem zvláštní školy č. j. 22 980/97-22 s platností od 20. 6. 1997 a Vzdělávacím programem praktické školy s dvouletou přípravou 63–42–3 č. j. 16 735/93-24 s platností od 1. září 1993.

Škola má ve školním roce 2003/2004 vypracované *individuální výchovně-vzdělávací plány* pro čtyři žáky pátého a devátého ročníku v předmětech matematika, vlastivěda a v jednom případě v českém jazyce. S plány jsou prokazatelně seznámeni zákonní zástupci.

***Vzdělávací programy jsou realizovány v souladu s údaji v rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.***

Rozvrh hodin ve zvláštní škole a praktické škole byl svým obsahem v souladu s platnými učebními dokumenty. Týdenní hodinová dotace jednotlivých předmětů byla v souladu s učebním plánem. S ohledem na individuální možnosti byli žáci vyučováni podle platných osnov. Povinná dokumentace vzhledem k průběhu a výsledkům vzdělávání byla vedena přehledně, úplně a průkazně.

***Výuka probíhá v souladu s učebními dokumenty realizovaných vzdělávacích programů.***

Vedení školy provádí kontrolu plnění učebních osnov především při hospitační činnosti v dokumentaci jednotlivých předmětů. Sleduje soulad osnov s tematickými plány včetně dodržování časového rozvržení. Výsledky jsou analyzovány, při zjištění případných nedostatků jsou přijímána opatření k jejich odstranění. Souhrnné vyhodnocení probíhá v závěru školního roku.

***Kontrola naplňování učebních osnov je účinná.***

Organizace vzdělávání a výchovy ve všech třídách je dána rozvrhem hodin a vnitřním řádem školy. Ustanovení obsažená ve vnitřním řádu jsou v souladu s příslušným právním předpisem a zabezpečují plynulý provoz školy. Kromě povinností vhodně uvádí také práva žáků. Rozvrh hodin ne zcela respektuje psychohygienické zásady. Stanovené délky přestávek odpovídají požadavkům právního předpisu. V reálné výuce však nejsou od 5. ročníku dodržovány při hodinách pracovního vyučování, kde probíhá výuka v jednom sledu bez přestávek. Zpracované provozní řady odborných učeben jsou většinou aktualizované a zveřejněné. Žákům i jejich zákonným zástupcům jsou předávány všechny potřebné informace.

***Organizace výchovně-vzdělávacího procesu ve třídách zvláštní školy i praktické školy s dvouletou přípravou je funkční.***

Oblast výchovného poradenství zajišťují dvě výchovné poradkyně, které nemají odpovídající kvalifikaci. Vzdělávají se však v rámci vzdělávacích kurzů a seminářů. Problematice výchovného poradenství a úkolům spojeným s ní se věnují zodpovědně. Mají vypracován plán výchovného poradenství, který je věcný, konkrétní, zabývá se všemi danými oblastmi a jeho plnění se každé pololetí vyhodnocuje. Se službami výchovného poradce jsou seznámeni žáci i rodiče. Jsou pro ně stanoveny konzultační hodiny. Výchovné poradkyně úzce

spolupracují s ostatními pedagogickými pracovníky a vedením školy. Ve škole byl zřízen metodický orgán výchovných poradců a preventistů, v němž se scházejí a spolupracují výchovné poradkyně, protidrogová koordinátorka, vedoucí vychovatelka internátu a romský asistent. V případě potřeby navštěvuje romský asistent rodiny a provádí šetření na místě. O těchto šetřeních vyhotovuje zápisy. Kázeňské problémy žáků řeší výchovná komise. Evidence jednání s institucemi, odbornými pracovišti a rodiči žáků je přehledně vedena. Protidrogovou prevencí zajišťuje metodička prevence podle vypracovaného plánu, který je pravidelně vyhodnocován. Jsou v něm uvedeny konkrétní aktivity – projekty, besedy, víkendové akce pro žáky s nařízenou ústavní výchovou apod. Zahrnuje rovněž případnou spolupráci s institucí poskytující primární i sekundární prevenci. Hodnocení *Minimálního preventivního programu* je součástí výroční zprávy školy.

***Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávací činnosti.***

## **Průběh a výsledky vzdělávání ve zvláštní škole**

### **První stupeň**

V průběhu inspekční činnosti byly provedeny hospitace v osmi hodinách u čtyř učitelek v předmětech matematika, český jazyk a pracovní vyučování. Vzhledem k pobytu žáků ve škole v přírodě, byli zbylí žáci rozděleni do utvořených tříd. Toto rozdělení respektovalo nejen jejich vzájemné vztahy, ale také věk. Cíle hodin byly i přes tuto ztíženou situaci stanoveny vhodně a přiměřeně.

V některých třídách si vytvořily učitelky pracovní centra s netradičním uspořádáním nábytku, což přispívalo k vyšší efektivitě učení žáků. Učitelky měly připravenou vhodnou materiální podporu a reagovaly tak na situace, kdy žáci nenosí školní pomůcky. Třídy byly vyzdobeny množstvím květin a žákovských prací. Jejich estetické prostředí mělo velmi dobrou úroveň.

Ve většině hodin převládala individuální výuka, přiměřené tempo a zohledňování potřeb jednotlivých žáků. V menší části hodin se projevil vliv chybějící diferenciací metod a přístupů podle schopností žáků. Ti pak plnili zadané úkoly nerovnoměrně, nedokázali pracovat samostatně a neustále vyžadovali pomoc učitelky. Do hodin byla pravidelně zařazována relaxace formou drobných tělovýchovných aktivit.

Všechny učitelky se snažily žáky vhodně motivovat. Využívaly k tomu obrazové materiály, rozhovory, zařazovaly do hodin aktivity, na něž se žáci těšili – hry, básničky, písničky, tělovýchovné chvilky a soutěže. Přesto byli žáci v pozdějších hodinách unaveni a motivace neplnila vždy svůj účel.

Klima v jednotlivých třídách bylo rozdílné vlivem utvořených prozatímních kolektivů. Žáci většinou akceptovali stanovená pravidla komunikace mezi sebou i učiteli. Občas se vyskytly drobnější kázeňské problémy, které vyplývaly ze specifických vývojových poruch učení a chování některých žáků. Tyto situace byly citlivě řešeny, takže nedocházelo k výraznějšímu narušení vyučovacího procesu. Zejména v řečové výchově dbaly učitelky na rozvoj komunikativních schopností žáků.

Během vyučování reagovaly na úspěchy žáků neustálými pochvalami, povzbuzováním a oceňováním jejich pokroku. Svým hodnotícím přístupem vytvářely velmi příznivé pracovní prostředí. Vedly žáky také k hodnocení výkonů spolužáků. Respektovaly jejich individuální schopnosti.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy měly ve sledovaných předmětech na prvním stupni zvláštní školy velmi dobrou úroveň.***

## Druhý stupeň

Hospitace byly realizovány v hodinách českého jazyka a matematiky. Stanovené cíle, formulované převážně jako činnost učitelek nebo jako téma hodin, odpovídaly vzdělávacím potřebám jednotlivých žáků a navazovaly na dříve probranou látku. Učitelky ve třídách s více ročníky promýšlely skladbu hodin diferencovaně tak, aby byl čas využit co nejefektivněji.

Materiální podpora vzdělávacího procesu byla různorodá. V nižších třídách druhého stupně chyběly relaxační koberce. V některých hodinách se kromě tabule, učebnic, rýsovacích potřeb a pracovních sešitů jiné pomůcky neobjevily, jinde žáci používali různé karty s obrázky vyjadřujícími činnosti lidí, skládačky, doplňkovou literaturu a učitelkami připravené předtištěné materiály. Podnětnost učebního prostředí byla často zvýrazněna vhodnými nástěnnými obrazy a tabulemi.

Stanovení struktury a časového rozvržení hodin učitelky podřídily zvoleným vzdělávacím cílům, charakteru předmětu i složení třídy z různých ročníků. Někdy se však v závěru hodin projevil nedostatek času ke shrnutí učiva. Ve frontálně organizovaných hodinách patřily k nejčastěji využívaným metodám výklad, řízený rozhovor, didaktická hra, práce s učebnicí a samostatná práce, při níž se učitelky žákům individuálně věnovaly – kontrolovaly jejich práci a pomáhaly jim. Ve většině hodin bylo uplatňováno činnostní pojetí výuky. Žáci dostávali příležitost pro samostatné aktivní učení, stejně jako pro vzájemnou spolupráci a kooperaci při řešení úloh. V hodinách s převažující individuální výukou učitelky diferencovaly metody a přístupy podle věku žáků a při zadávání úkolů zohledňovaly jejich schopnosti a možnosti. Většina žáků měla dobré pracovní návyky a prokazovala zvládnutí učiva. Ve vyučovacích hodinách nebyla, kromě střídání vyučovacích metod, cíleně zařazena vhodná relaxace. Dosažená úroveň vědomostí a dovedností byla dobrá. Žáci zvládali učivo stanovené osnovami dle svých možností a v souladu s požadavky, které na ně kladly učitelky. V převážné většině hodin byli žáci po celou dobu motivováni vhodně zvolenými otázkami a zařazením soutěží. V hodinách se uplatňovala praxe a životní zkušenosti žáků. O výuku, především při zařazení týmové práce, projevovali zájem.

Učitelky svým rozvážným, klidným vystupováním a laskavým přístupem vytvářely při vyučování atmosféru pohody a vzájemné důvěry. Umožňovaly žákům vyjádřit svůj názor a rozvíjely jejich komunikativní dovednosti. V hodinách, kde byla zařazena skupinová práce, měli žáci i větší možnost komunikovat mezi sebou.

Žáci byli vyučujícími často povzbuzováni, chváleni, jejich výkony byly pozitivně slovně hodnoceny. Byli vybízeni k sebehodnocení, účastnili se závěrečného hodnocení práce. Klasifikace měla spíše motivační charakter.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy měly ve sledovaných předmětech na druhém stupni zvláštní školy velmi dobrou úroveň.***

## Třetí stupeň

Hospitace proběhly v předmětech matematika, český jazyk, fyzika, zeměpis a občanská výchova. Zodpovědná bezprostřední příprava učitelů na výuku a promyšlené rozvržení činností se kladně projevily v kvalitě výchovně-vzdělávacího procesu. Ve většině hodin byl vhodně stanoven cíl vzdělávání. Výuka probíhala podle učebních osnov a v návaznosti probíraného učiva na předcházející tematické celky.

Učitelé splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, což se pozitivně odrazilo na průběhu většiny sledovaných hodin. Ve věcné a odborné správnosti výuky byly v jednom případě shledány vážné nedostatky.

Vyučování probíhalo v esteticky upravených kmenových učebnách. Žáci pracovali s učebnicemi, atlasy, obrazovým materiálem i pracovními sešity. Efektivní a účelné bylo využití například modelu motoru ve fyzice a práce s příklady na pevných kartičkách v matematice. Funkční byla práce s tiskem v občanské výchově. Využití didaktické techniky nebylo ve sledovaném vyučování zaznamenáno, a to ani v případech, kdy pro výuku bylo žádoucí.

V hodinách převažovala individuální výuka. V průběhu výchovně-vzdělávacího procesu byly často využívány prvky aktivního učení v různě se střídajících činnostech. Žáci pracovali v lavicích, u tabule, zařazena byla i činnost v učebně, která vzhledem k uspořádání nábytku vytvářela vhodné podmínky ke komunikaci a vedení diskuze. Jen sporadicky se vyskytly hodiny, v kterých převažovaly delší frontální činnosti nebo delší monolog vyučujícího. Samostatná práce byla až na výjimku vždy zkontrolována a zhodnocena. Rozdíl byl v přístupu k práci s chybou jak v přímém vyučovacím procesu, tak v písemných projevech žáků, kde v několika případech nebyla chybná odpověď nebo zápis v sešitě učitelem opraven a vysvětlen. Nové učivo bylo předkládáno srozumitelně a věcně. Ve všech částech hodin byla uplatňována návaznost učiva i mezipředmětové vztahy. Zobecněné poznatky nebyly v některých hodinách shrnovány, celkové zhodnocení práce proběhlo ojedinele až po zvonění. Prioritou byl ve většině hodin individuální přístup a respektování možností i specifík jednotlivých žáků. Mimo jedné vyučovací hodiny měli žáci prostor k uplatnění svého názoru. V tomto ojedinelém případě nebyly zohledněny i rozdílné schopnosti a dispozice jednotlivých žáků a nebyla využita možnost relaxace. Pestrá náplň většiny hodin pozitivně ovlivnila psychohygienu výuky.

Vstupní motivace žáků měla rozdílnou úroveň. Někteří vyučující žáky vhodně motivovali seznámením s probíranými tématy, aktualizací, objasňováním a zdůrazňováním významu učiva pro praktický život. Méně časté bylo jen seznámení třídy s programem výuky. Vhodnou motivací byl ve všech hodinách řízený rozhovor. Důraz byl kladen na aktivizaci žáků v průběhu celé vyučovací hodiny, což vedlo k většímu zájmu o probírané učivo a intenzivnímu zapojení do činností.

Komunikace ve většině hodin byla založena na otevřenosti a vzájemném respektu. Žáci byli podněcováni k aktivitě přátelským a povzbuzujícím způsobem. Citlivý přístup většiny učitelů k žákům měl výrazně pozitivní vliv na kvalitu vzájemných vztahů, kladně ovlivňoval sociální rozvoj žáků a vedl je k toleranci. Příkladné oslovování a celkový přístup učitelů k žákům vytvářel prostor ke vzájemnému respektu, vedl je k používání vhodných vyjadřovacích prostředků a pozitivně podporoval komunikativní dovednosti žáků.

Průběžné hodnocení bylo vždy zdůvodněné. Žáci byli povzbuzováni a ve velké míře chváleni. V ojedinelém případě nebyly respektovány individuální dispozice žáka při hodnocení. V některých hodinách bylo využíváno sebehodnocení i vzájemného hodnocení.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy měly ve sledovaných předmětech na třetím stupni zvláštní školy velmi dobrou úroveň.***

### **Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v pracovním vyučování**

Hospitace byly provedeny v pěti hodinách ve třídách druhého a třetího stupně zvláštní školy ve skupinách chlapců i dívek, které vyučovalo pět vyučujících. Jejich bezprostřední příprava byla na velmi dobré úrovni. Zajistili výuku kvalitně po stránce metodické i materiální. Stanovené cíle se v průběhu hodin dařilo realizovat.

Všech pět vyučujících splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, což se pozitivně odrazilo na kvalitě výuky, která byla po věcné i odborné stránce správně vedena.



Výuka probíhala v kmenové učebně, na školním pozemku, v dílně a v učebně výtvarné výchovy. Všechny hodiny byly po materiální stránce velmi dobře zajištěny. V dílně i na pozemcích měli žáci k dispozici dostatek dílenského a zahradního nářadí včetně materiálu, ze kterého zhotovovali výrobek. V kmenové učebně probíhala výuka vyšívání a žehlení, která byla rovněž velmi dobře materiálně zajištěna. Samostatná práce žákyň při vyšívání byla v jedné hodině vhodně doplněna poslechem rozhlasového vysílání.

V úvodu hodiny byli žáci poučeni o bezpečnosti práce. Teoretická část probíhala frontálně, poté každý žák pracoval samostatně na svém výrobku či zadaném úkolu podle jasně stanovených a předem daných pokynů a vysvětlení učitele. Žáci měli dostatečný prostor pro seberealizaci, vyučující jejich práci usměrňovali a vedli je ke zdárnému výsledku. Rovněž se do jednotlivých činností, které žáci vykonávali, aktivně zapojovali a snažili se být pro žáky vzorem. Výchovně na ně působili i tím, že byli ve výuce jako jediní převlečeni do pracovního oděvu.

Žáci byli vyučujícími vhodně motivováni. Ne vždy se však podařilo žáky zaujmout natolik, aby pracovali s chutí a bez negativních reakcí. Motivace spočívala v činnosti samotné či ve zhotovování výrobku, nebo v propojení činností s využitím v praxi. Na školním pozemku byli žáci vedeni k týmové spolupráci.

V průběhu výuky měli možnost spolu vzájemně komunikovat. Učitelé s nimi velmi hezky rozmlouvali, zodpovídali jejich dotazy a usměrňovali je při případných diskuzích. Žáci se k sobě navzájem chovali ohleduplně.

Během výuky bylo hodnocení vyučujících objektivní, žáci byli povzbuzováni a chváleni. Výjimečně byli za odvedenou práci v hodině klasifikováni. V závěru hodin vyučující upozornili žáky na chyby, které byly v průběhu prováděné činnosti nejzásadnější nebo které se často opakovaly. Chybělo však vzájemné hodnocení a sebehodnocení žáků.

***Celkově byly průběh a výsledky výchovy a vzdělávání v pracovním vyučování ve zvláštní škole na velmi dobré úrovni.***

### **Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v praktické škole**

Ve dvou třídách bylo hospitováno celkem sedm hodin, ve kterých vyučovalo pět vyučujících. Stanovené výukové cíle byly reálné i přiměřené schopnostem žáků a respektovaly jejich individuální vzdělávací potřeby.

Tři z pěti vyučujících, kteří zajišťovali sledovanou výuku, nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, což nemělo záporný vliv na jejich výuku. Tato byla ve všech sledovaných hodinách praktické školy po věcné a odborné stránce vedena správně.

Vyučování probíhalo v kmenových třídách, šicí dílně a pracovně výtvarné výchovy. Všechny hodiny byly po materiální stránce velmi dobře zabezpečeny. Vyučující zajistili dostatečnou názornost. Při výuce ručních prací se žáci učili pracovat s žehličkou, šicím strojem, učili se vyšívat, plést, háčkovat. Byli rovněž seznamováni s čisticími prostředky, které měli ve třídě k dispozici. V pěstitelských činnostech se učili pracovat se zahradním nářadím, v matematice s kalkulačkami.

Teoretickou část učiva předkládali vyučující žákům frontálně. Při samotných praktických činnostech, které převládaly, měli žáci zadánu samostatnou práci. Vždy byli předem poučeni o bezpečnosti práce a případných rizicích. K těm, kteří měli potíže se zadaným úkolem, vyučující přistupovali individuálně. Při některých činnostech je vedli k vzájemné spolupráci. Hodiny byly organizovány tak, aby se jednotlivé činnosti střídaly. Tím byla podporována aktivita žáků a jejich zájem o výuku. Tempo výuky bylo přizpůsobeno aktuálnímu stavu ve

třídě. Jako negativní se jevila skutečnost, že se žáci před prací v pěstitelských činnostech nepřevlékli do pracovního oděvu.

Vstupní i průběžná motivace byla úspěšně zařazena ve všech hodinách. Výuka byla úzce spjatá s okolním světem, s životními zkušenostmi žáků a s návazností na běžný praktický život. Žáci byli rovněž motivováni pochvalou a pozitivním povzbuzením. K týmové spolupráci byli vedeni při některých pracích v pěstitelských činnostech.

Ve třídách panovala přátelská atmosféra založená na vzájemném respektu a toleranci. V hodinách převládá verbální projev vyučujících. Žáci se vyjadřovali v kratších ústních projevech, nebyli však vždy vedeni ke kultivovanému vyjadřování. Vyučující jim vytvářeli dostatek prostoru pro komunikaci mezi sebou navzájem.

V teoretických částech hodin se vyučující snažili společným opakováním a procvičováním probírané učivo a znalosti žáků upevnit a fixovat. Žáci byli v hodinách povzbuzováni, pozitivně hodnoceni, ale i upozorňováni na chyby, na základě kterých se učili i ostatní žáci. Ve dvou hodinách bylo zařazeno vzájemné hodnocení žáků a v hodině matematiky prvky sebehodnocení. Ve studijních průkazech chyběly známky z výchovných předmětů.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v praktické škole měly velmi dobrou úroveň.***

#### **Výsledky vzdělávání zjišťované školou**

Vedení školy pravidelně zjišťuje úroveň vzdělávání v jednotlivých předmětech. Nástrojem jsou testy, písemné i praktické zkoušky, které si sestavují metodická zařízení. Výsledky jsou projednávány, analyzovány a srovnávány na jednáních metodických zařízení. Vyhodnoceny jsou pak na pravidelných jednáních pedagogické rady.

V případě zjištěných nedostatků provádí vedení školy rozbor situace s jednotlivými učiteli. Doporučí změnu metod a forem práce. Následně provádí kontrolu přijatých opatření zvýšenou hospitační činností.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy měly celkově velmi dobrou úroveň.***

### **DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ**

#### **Soulad zřizovací listiny s rozhodnutím o zařazení do sítě škol**

Údaje uvedené v *Rozhodnutí MŠMT* č. j. 32753/2002-21, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. ledna 2003, ze dne 16. prosince 2002, jsou v souladu se *Zřizovací listinou* příspěvkové organizace Jihomoravského kraje, č. j. 16/75 vydané dne 21. června 2001 a jejími dodatky č. 1, 2, 3.

### **VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ**

1. *Zřizovací listina* příspěvkové organizace Jihomoravského kraje, č. j. 16/75 vydané dne 21. června 2001 a její dodatky č. 1, 2, 3.
2. *Rozhodnutí MŠMT* č. j. 32753/2002-21, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s činností od 1. 1. 2003, ze dne 16. prosince 2002

3. Individuální výchovně-vzdělávací plány žáků ve školním roce 2003/2004
4. *Minimální preventivní program – školní rok 2003/2004* (nedatováno)
5. *Hodnocení minimálního preventivního programu 2002/2003* ze dne 30. června 2003
6. *Plán výchovného poradenství na šk. rok 2003/2004* (nedatováno)
7. *Hodnocení práce za 1. pololetí školního roku 2003/2004* (nedatováno)
8. *Plán výchovného poradenství pro I. stupeň 2003/2004* (nedatováno)
9. *Plán metodického zařízení na školní rok 2003/2004* (nedatováno)
10. *Hodnocení práce metodického zařízení za 1. pololetí šk. roku 2003/2004* (nedatováno)
11. *Profesní přípravy jednotlivých ročníků spec. škol* (nedatováno)
12. Evidence návštěv v rodině ve školním roce 2003/2004
13. Osobní dokumentace žáků navštěvujících praktickou školu ve školním roce 2003/2004
14. Zápisy z jednání metodického zařízení IV. – V. ročníku + surfopedie ve školním roce 2003/2004
15. Třídní knihy všech tříd ve školním roce 2003/2004
16. Třídní výkazy všech tříd ve školním roce 2003/2004
17. Vzdelávací program zvláštní školy schválený MŠMT ČR pod č.j. 22 980/97-22 s platností od 1. září 1997
18. Učební dokumenty schválené MŠMT ČR dne 14. května 1993 s platností od 1. září 1993 pro obor 63-42-3 Praktická škola s dvouletou přípravou
19. Učební osnovy Praktické školy s dvouletou přípravou (KKOV 78-62-C/002) schválené MŠMT ČR dne 14. května 1993 pod č.j. 16 735/93-24 s platností od 1. září 1993
20. Učební plán č.j.16 735/93-24 pro obor 63-42-3 Praktická škola schválený MŠMT ČR dne 14. května 1993 s platností od 1. září 1993
21. Katalogové listy a osobní dokumentace všech žáků navštěvujících školu ve školním roce 2003/2004
22. Tematické plány pro školní rok 2003/2004
23. *Rozvrh hodin* pro třídy a vyučující platný na školní rok 2003/2004
24. Organizační řád školy ve školním roce 2003/2004
25. *Vnitřní řád* Speciálních škol Vídeňská, s platností od 1. ledna 2004
26. Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2002/2003
27. Doklady o dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků
28. Plán činnosti školy pro rok 2004-2006
29. Učební plány – rozpracované na podmínky školy pro školní rok 2003/2004
30. Zápisy z jednání pedagogické rady
31. Řády odborných pracoven
32. Seznamy dětí umístěných v internátě k 1. září a 1. říjnu 2003
33. *Vnitřní řád internátu* bez udání data

35. Výkaz Škol (MŠMT) V 4-01 Výkaz o speciálních školách podle stavu k 30. 9. 2003 ze dne 8. října 2003
36. Výkaz Škol (MŠMT) V 4a-01 Příloha k výkazu o speciálních školách, o střední škole, odborném učilišti, praktické škole podle stavu k 30. 9. 2003 ze dne 8. října 2003
37. Výkaz Škol (MŠMT) V 4b-01 Příloha k výkazu o speciálních školách o základní-zvláštní škole podle stavu k 30. 9. 2003 ze dne 8. října 2003

## ZÁVĚR

*Personální zajištění výuky bylo ve sledovaných předmětech velmi dobré, což se pozitivně odrazilo v úrovni výuky ve zvláštní a praktické škole. Chod školy vychází z jasně vymezených vnitřních předpisů, stanovených kompetencí a odpovědností jednotlivých pracovníků. Informační systém funguje kvalitně podle deklarovaných směrnic. Kontrolní systém, zaměřený na všechny úseky je funkční. Méně závažné nedostatky byly shledány ve vztahu k internátu a to zejména v intenzitě kontroly. Další vzdělávání je plánované, promyšlené, zahrnuje všechny zaměstnance a je realizováno v souladu s potřebami školy. Hodnocení práce zaměstnanců školy je objektivní. Vedení zaměstnanců je realizováno na základě funkčně propracovaného systému.*

*Škola vytváří dobré materiálně-technické podmínky vzhledem ke vzdělávacím programům. Zčásti je vybavena staršími pomůckami. Vnitřní prostory a vybavení internátu jsou značně opotřebované a ne zcela vyhovující. Vybavení školní družiny odpovídá potřebám výchovně-vzdělávacího procesu.*

*Výuka je realizována podle schválených učebních dokumentů, které jsou v plném rozsahu respektovány. Organizace vzdělávání a výchovy ve všech třídách je deklarována rozvrhem a vnitřním řádem školy. I přes nedodržení přestávek při některých hodinách pracovního vyučování je organizace výchovného procesu vůči žákům funkční. Ve výuce převažují vzhledem k handicapům a výukovým obtížím žáků individuální metody práce. Žáci byli v průběhu hodin vhodně motivováni. Výuka probíhala v přátelské atmosféře a příjemném tvořivém zázemí. Hodnocení a klasifikace žáků byly v převážné většině předmětů využívány jako motivující prvek.*

*Od minulé inspekce v dubnu 2002 došlo ke zkvalitnění personálních podmínek a to zejména v kontrolní a hospitační činnosti, plánování a nastaveném vnitřním systému pro vzájemnou komunikaci. Úroveň průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy se také zvýšila.*

**Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy**

Razitko

<b>Složení týmu</b>	<b>Titul, jméno a příjmení</b>	<b>Podpis</b>
Vedoucí týmu	Mgr. Vladimíra Rybářová, v. r.	
Členové týmu	Mgr. Jan Dusík, v. r.	
	Mgr. Vojmír Křupka, v. r.	
	PaedDr. Hana Sedláčková, v. r.	
	PhDr. Hana Štrajtová, v. r.	

**Další zaměstnanci ČŠI** Helena Svobodová a Ludmila Čepičková – kontrolní pracovnice

V Brně dne 4.června 2004

**Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy**

Datum převzetí inspekční zprávy: 11. června 2004

Razítko

Ředitel(ka) školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Anna Sedláčková – ředitelka školy, v. r.

.....

*Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekce do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Mgr. Vladimíra Rybářová, školní inspektorka, Křížová 22, 603 00 Brno. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.*

**Hodnotící stupnice:**

<b>Stupeň</b>
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

**Další adresáti inspekční zprávy**

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	2004-07-23	12-1040/04/174-952
Zřizovatel		
Rada školy		

**Připomínky ředitele(ky) školy**

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.